

TARTU ÜLIKOOLI EETIKAKESKUS

2008/2009 ÕPPEAASTA ARUANNE

November 2009

SISUKORD

ÜLEVAADE	3
KONSORTSIUM	3
TUNNUSTUSED	3
TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS	4
Jätkuvad teadus- ja arendustöö grantid	4
Uued grantid	4
Individaalsed grantid	4
Taotlused	5
Korraldatud üritused	5
TÜ eetikakeskuse avaldatud raamatud:	7
Teaduslikud artiklid	8
Ettekanded konverentsidel ja töökohtumistel	9
Teadustööde kaitsmine ja väitekirjade juhendamine	10
ÕPPETEGEVUS	11
Rahvusvaheline magistriprogramm praktilisest filosoofiast	11
Kursused	11
ÜHISKONNALE SUUNATUD TEGEVUS	12
Väärtuskasvatusega seonduv tegevus	12
Konkursid	13
Koolitused	13
Eetikakeskuse kodulehe uuendus	14
Eetikaveeb	14
Õnne õpituba	15
Presidendi kirjatalgud 2009	15
KIRJANDUSE KOMPLEKTEERIMINE	16
Raamatukogu	16
TÖÖTAJAD	16

ÜLEVAADE

Tartu Ülikooli eetikakeskus asutati 1. juunil 2001 interdistsiplinaarse üksusena Tartu Ülikooli Filosoofiateaduskonna juures. Tartu Ülikooli eetikakeskus tegutseb uue statuudi alusel alates 01.01.2009 konsortsiumina. Konsortsiumis osaleb kokku üheksa ülikooli teaduskonda: filosoofia, usu-, õigus-, arsti-, haridus-, kehakultuuri-, majandus-, sotsiaal- ning loodus- ja tehnoloogiateaduskond. Keskuse ülesanneteks on:

- organiseerida interdistsiplinaarset uurimistööd teadust, ühiskonda ja uurimistööd puudutavates eetikaküsimustes;
- suunata Eesti ühiskonda reflekteerima normide, väärtuste ja õigluse küsimuste üle, korraldades avalikke loenguid, kohtumisi, seminare, diskussioone;
- koordineerida ja parandada eetika õpetamist ülikoolis, valmistada trükiks ette eetikaõpikuid ja oluliste eetikaalaste tekstide kogumikke;
- arendada kontakte teiste eetikakeskustega ja organiseerida külalisesinejate kutsumist teistest ülikoolidest kodu- ja välismaal.

Eetikakeskus näeb oma ülesandena samuti eetika õpetamise korraldamist nii Tartu Ülikoolis kui väljaspool. Soovime aidata kaasa eetika õpetamisele gümnaasiumides. Eetikakeskus osaleb mitmetes rahvusvahelistes teaduslikes uurimisprojektides. Keskuse raamatukogus on rikkalik valik filosoofia- ja eetikaalast kirjandust, mis on kättesaadav nii teadlastele, üliõpilastele kui ka kõigile teistele huvilistele.

Akadeemilisel aastal 2008/2009 oli TÜ eetikakeskus osaline 11 erinevas uurimis- või avalikkusele suunatud projektis.

KONSORTSIUM

Tartu Ülikooli eetikakeskus tegutseb uue statuudi alusel alates 01.01.2009 konsortsiumina. Konsortsiumis osaleb kokku üheksa ülikooli teaduskonda: filosoofia-, usu-, õigus-, arsti-, haridus-, kehakultuuri-, majandus-, sotsiaal- ning loodus- ja tehnoloogiateaduskond. Eetikakeskuse nõukogu koosseis on järgmine: prof Riho Altnurme, prof Marju Luts-Sootak, prof Raul-Allan Kiivet, prof Anne Lill, lektor Jüri Ginter, prof Vahur Ööpik, prof Toivo Maimets, prof Jüri Sepp, prof Jüri Allik, prof Margit Sutrop ning Mats Volberg. Nõukogu valis eetikakeskuse juhatajaks tagasi eetikakeskuse asutaja TÜ praktilise filosoofia professori Margit Sutropi. Nõukogu esimeheks valiti prof. Toivo Maimets.

TUNNUSTUSED

TÜ eetikakeskuse referent Mats Volberg pälvis tunnustuse sotsiaalteaduslike ja kultuuriteemaliste teadustööde konkursil. Ta saavutas kolmanda koha bakalaureuse tudengite kategoorias. Konkursi organiseeris Haridus- ning Teadusministeerium ning Sihtasutus Archimedes.

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS

Jätkuvad teadus- ja arendustöö grantid

1. **Sihtfinantseeritav teema: „Relativismi ja pluralismi kriitiline käsitus tõe ja teadmise, normide ja vääruste suhtes”**. Granti hoidja: prof. Margit Sutrop. Periood: 2008–2013. Summa: 1 494 000 EEK (2009. aastaks).
2. Projekt **„Uued eetilised raamistikud geenivaramutele ja e-tervise andmebaasidele”**, mis toimub Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) finantsmehhanismi ja Norra finantsmehhanismi teaduskoostöö toetuskeemi raames. Granti hoidja: prof. Margit Sutrop. Periood: 01.04.2008–31.12.2010. Summa: 718 200 EEK.
3. **Nordic Spaces** grant **„The Nordic Model of Democracy: Diffusion, Competition, Europeanisation“**. Granti juht: dr Nicholas Aylott, Södertörn University College. Eestipoolse granti hoidja: dr Kadri Simm. Periood: 2008–2011. Summa: 425 000 EEK.
4. Euroopa Komisjoni 7. raamprogrammi projekt **ETHICSWEB: Interconnected European Information and Documentation System for Ethics and Science: European Ethics Documentation Centre**. Projektis osaleb 17 partnerit, koordineerib German Reference Centre for Ethics in the Life Sciences (DRZE). Granti hoidja: prof. Margit Sutrop. Periood: 01.06.2008–28.02.2011. Summa: 35 740 EUR.

Uued grantid

- Euroopa Komisjoni 7. raamprogrammi projekt **Rising pan-European and International Awareness of Biometrics and Security Ethics (RISE)**. Granti hoidja: prof. Margit Sutrop. Periood: 2009–2011. Summa: 48 800 EUR.
- Euroopa Komisjoni 7. raamprogrammi projekt **Transdisciplinary Approach to the Emerging CHallenges of NOvel Technologies: Lifeworld and Imaginaries in Foresight and Ethics (TECHNOLIFE)**. Granti hoidja prof. Margit Sutrop. Periood: jaanuar 2009–september 2011. Summa: 20 450 EUR.
- **Opening Estonian Genome Project for European Research Area** programmi **REGPOT** raames (leping allkirjastatakse novembris). Granti juht prof. Andres Metspalu (Eesti Geenivaramu). TÜ eetikakeskus korraldab granti raames rahvusvahelise konverentsi ja workshopi. Periood: 2010–2013. Summa: 34 860 EUR.
- Projekt **„Õpetajate väärtuskasvatuse alase pädevuse arendamine õpetajakoolituses“**. Grant haridusteaduse ja õpetajakoolituse edendamise programmist EDUKO. Periood: september 2009–august 2011. Summa: 400 000 EEK.
- Haridus- ja Teadusministeeriumi riikliku väärtusarendusprogrammi „Eesti ühiskonna väärtusarendus: 2009–2013” elluviimine. Summa aastaks 2009: 1 043 795 EEK.

Individuaalsed grantid

Alates juulist 2009 osaleb TÜ eetikakeskuse projektijuht Kristi Lõuk 16-kuulisel kursusel „Advanced Certificate Program in Research Ethics“. Programmi eesmärk on anda üliõpilastele

eetika uurimises ning bioetikas selline teadmiste- ning oskuste baas, mis võimaldab neil oma kodumaal läbi viia tulemuslikku uurimistööd eetika vallas. Programmi sponsoreerib Union Graduate College Bioethics Program (Schenectady, New York) koostöös Vilniuse ülikooli kliinilise ajaloo ning eetika osakonnaga. Kursus on suunatud Kesk- ja Ida-Euroopa üliõpilastele ning kursust viivad läbi ameerika ning euroopa eksperdid.

Taotlused

TÜ eetikakeskus osaleb partnerina projektis „**Väike heategija – koos õpime tegema head!**“, mida taotleb Sihtasutus Tartu Ülikooli Lastefond. Projekti partnerid on TÜ Õpetajate Seminar, TÜ hariduseuuringute ja õppekavaarenduse keskus, TÜ sotsiaaltöö ning sotsiaalpoliitika osakond, TÜ eetikakeskus ning erinevad kolmanda sektori organisatsioonid, nt Inimeseõpetuse Ühing, Eesti Koolipsühholoogide Ühing, AHHA Teaduskeskus.

Projekti laiemaks eesmärgiks on interaktiivse veebikeskkonna loomine, mis koondab mängu ning filme, mis on lapse jaoks põnevad ning samas arendavad selliseid väärtusi nagu eneseusk, aktiivsus, hoolivus, abivalmidus, soov teha head. Projekti esimene osa, mille taotlus esitati 15. septembril Vabariigikogu Fondile, taotleb raha eeltöö tegemiseks veebikeskkonna loomisele. Esimese osa eesmärgiks on luua elektrooniline kogumik (materjalide andmebaas), mis sisaldab vajalikke uuringuid ning intervjuusid õpetajatega, et välja selgitada, millest on õppematerjalide hulgas puudu. Taotlus tehnilise lahenduse teostamiseks esitatakse SA INNOVE-le 2010. aasta kevadel.

Korraldatud üritused

1. 20.–23. augustil 2008 toimus Tartus rahvusvaheline konverents „**European Bioethics in a Global Context**“. Konverentsi korraldas TÜ eetikakeskus koostöös *European Society for Philosophy of Medicine and Health Care*-iga. Konverentsi peaesinejad olid prof. Ruth Chadwick Suurbritanniast, Soraj Hongladarom Tai Kuningriigist, Godfrey Tangwa Kamerunist ning Ruth Macklin Ameerika Ühendriikidest. Konverentsil osales 150 teadlast 37 riigist. Konverentsi raames toimusid mitmed spetsiaalsed töötoad, nt e-tervise teemaline töötuba.
2. 8.–9. septembril 2008 korraldas TÜ eetikakeskus koostöös SA Eesti Teatri Festivali ja Eesti Teatriuurijate Ühendusega loometöö konverentsi „**Looja. Eetika. Mäng.**“, mis vaatles loometööga seotud eetilisi küsimusi ning loometöö väärtuste kujundamise jõudu. Konverents toimus Eesti Teatri Festivali 2008 UNT! raames. Mõtteid vahetasid filosoofid, teatriuurijad, kirjandusteadlased ja kriitikud Ameerika Ühendriikidest, Soomest ja Eestist.
3. 26. septembril 2008 toimus Estonia talveaias konverents „**Ühiseid väärtusi hoides**“, mis oli pühendatud Eesti Vabariigi 90. aastapäevale. Konverentsi eesmärgiks oli kaardistada Eesti ühiskondlikud väärtused, analüüsida probleeme nende hoidmisel ja võimalusi, kuidas saaks väärtusarendusega senisest sihipärasemalt tegeleda. Konverents keskendus EV põhiseaduslikele väärtustele, maailmavaatelistele väärtustele, eestlaste väärtuspildile ning väärtustele hariduses. Konverentsil esinesid Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Jüri Adams, Marju Lauristin, Andres Põder, Enn Soosaar, Jaan Männik jt. Haridus- ja teadusminister

- Tõnis Lukas kuulutas konverentsil välja riikliku väärtusarendusprogrammi arutelu. Ettekannetega saab tutvuda eetikaveebis: www.eetika.ee/arendus.
4. 3.–4. detsembril 2008 toimus Dorpati konverentsikeskuses rahvusvaheline konverents **„Väärtused – valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti koolis”**. Konverentsi korraldasid Tartu Ülikooli eetikakeskus ning Kultuuriteooria tippkeskuse religiooniuringute töörühm koostöös Soome Instituudiga. Toetasid Eesti Vabariigi Haridus- ja Teadusministeerium ning Soome Suursaatkond Eestis. Konverentsi eesmärgiks oli arutleda Eesti ja Soome koolide väärtuskasvatuse aluste ja võimaluste üle ning tutvustada koolide kogemusi väärtuskasvatases. Aruteludesse olid kaasatud õpetajad, REKK-i spetsialistid, koolijuhid, õpilased ning lapsevanemad. Osalejaid oli kahe päeva jooksul ~160.
 5. 20. veebruaril 2009 toimus Tartus Domus Dorpatensise ruumides eetikakeskuse uue esseekogumiku **„Mõtestatud Eesti – ühiseid väärtusi hoides” esitlus**. Tervitussõnavõtuga esines haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas. Väärtusteteemalise ettekande pidas E-Demokraatia programmijuht Liia Hänni ning riikliku väärtusarendusprogrammi raames plaanitavatest tegevustest rääkis TÜ eetikakeskuse juhataja prof. Margit Sutrop. Esseekogumik koondab 6. veebruaril 2007 toimunud konverentsi „Mõtestatud Eesti: väärtused ja valikud” ning 26. septembril 2008 Estonia talveaias peetud konverentsi „Ühiseid väärtusi hoides” ettekandeid. Kogumikus mõtisklevad Eesti ühiseväärtuste üle Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Pärtel Piirimäe, Jüri Adams, Iivi Masso, Enn Soosaar, Jaak Aaviksoo, Merle Karusoo, Rein Taagepera, Jaan Männik, Andres Pöder jt.
 6. 19. märtsil 2009 toimus Tartu Mart Reiniku Gümnaasiumis konverents **„Väärtused ainekavades”**, et toetada väärtuste integreerimist põhikooli riiklikusse õppekavasse. Konverentsi korraldas TÜ eetikakeskus koostöös TÜ haridusuuringute ja õppekavaarenduskeskusega. Konverentsi eesmärgiks oli üheskoos nõu pidada selle üle, kuidas saab erinevates ainetundides väärtusi käsitleda ja kujundada ning kuidas õpetajatele ainekavade kaudu väärtuskasvatustööd abistavaid suuniseid anda. Konverentsil esinesid prof Margit Sutrop, prof Eve Kikas, prof Tiina Kirss, prof Jaan Mikk ning Doris Kareva. Ettekannetega saab tutvuda eetikaveebis: www.eetika.ee/arendus.
 7. 20. mail 2009 toimus Domus Dorpatensises kogumiku **„Rahvuslus ja patriotism: valik kaasaegseid filosoofilisi võtmetekste” esitlus**. Esitlusel pidas tervituskõne TÜ eetikakeskuse juhataja professor Margit Sutrop. Uuest kogumikust rääkis raamatu koostaja dr Eva Piirimäe ning ettekande „Rahvuslusest ja rahvuslikust iseloomust” pidas TÜ isiksusepsühholoogia vanemteadur dr Anu Realo. Kogumiku eesmärgiks on läänemaailmas aktuaalse rahvusluse ja patriotismi debati tutvustamine ning avaliku arutelu edendamise rahvusluse eri vormidest. Tegemist on tõlkekogumikuga, kus on avaldatud selliste väljapaistvate autorite tekstid nagu Alasdair MacIntyre, Stephen Nathanson, Attracta Ingram, Margaret Canovan jt. Intervjuu kogumiku koostaja Eva Piirimäega ilmus 29. mai Sirbis. Intervjuud saab lugeda aadressil <http://www.sirp.ee/?issue=3254>.
 8. 27. mail 2009 toimus sotsiaalministeeriumis Eesti Bioetika Nõukogu konverents **„Asendusemadus – probleemist lahendusvõimalusteni”**. Konverentsil arutati järgmisi küsimusi: Mis vahe on asendus- ja surrogaatemadusel? Kes on asendusemadusest huvitatud pooled? Milliste asjaoludega tuleb asendusemaduse puhul arvestada? Kas praegune asendusemaduse absoluutne keeld on põhjendatud? Millistel juhtudel võiks asendusemadust lubada? Esinesid prof. Hele Everaus, prof. Arvo Tikk, prof. Jaan Ginter,

- prof. Helle Karro, prof. Arvo Tikk, piiskop Einar Soone, Kaia Kapsta ning Heljo Pikhof. Konverentsi aitas korraldada Bioeetika Nõukogu sekretär, TÜ eetikakeskuse projektijuht Kristi Lõuk.
9. 25.–29. mail 2009 korraldas TÜ eetikakeskus koostöös Helsingi Ülikooliga NordForski projekti raames **analüütilise ja kontinentaalse eetika kursuse**. Tegemist oli intensiivkursusega, mis oli mõeldud Balti Filosoofia Võrgustiku (Baltic Philosophy Network) doktorantidele ja noorteadlastele. Analüütilise eetika osa viisid läbi prof Russ Shafer-Landau (University of Wisconsin, USA) ja dr Olli Loukola (University of Helsinki, Finland). Kontinentaalse eetika osa juhtisid prof Hans Ruin (Södertörn University College, Sweden) ja dr Kristian Klockars (University of Helsinki, Finland). Osalejaid oli ~35.
 10. 4. septembril 2009 toimus Haridus- ja Teadusministeeriumis TÜ eetikakeskuse **konverents väärtuskasvatuse rakendamise koolis**. Esitleti kogumikke „Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti ja Soome koolis” ning „Väärtused, iseloom ja kool: väärtuskasvatuse lugemik”. Arutati väärtuskasvatuse metoodika ning rakendamise seotud küsimusi. Arutluse all oli koolide headuse mõõtmine, õpetaja ja koolijuhhi roll väärtuste elluviimisel ning väärtusi arvestav hindamismudel. Sõna võtsid Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Märt Pöder, Piret Siivelt, Jüri Ginter, Viive-Riina Ruus, Halliki Harro-Loit jt. Päeva lõpus toimusid väärtuskasvatuse töötoad.
 11. 9. oktoobril 2009 toimusid Tallinnas Vabariigi Presidendi Mõttekoja ja TÜ eetikakeskuse ühised **Kärajad**, mis keskendusid tänavu usaldusele ja vastutusele poliitikas, majanduses ja ühiskonnas. Ligi 150 arvamusiidrit otsisid ühiselt vastuseid Eesti tuleviku olemuslikele küsimustele ning vahetasid mõtteid majandussurutise õppetundide üle. Majandusteemalist diskussiooni juhatas Eesti Panga asepresident Märten Ross, paneelis osalesid Eesti Kaubandus-Tööstuskoja juhatuse esimees Toomas Luman ja pangandustegelane Indrek Neivelt. Diskussiooni ühiskonnast ja poliitikast juhatas TÜ eetikakeskuse juhataja professor Margit Sutrop, paneelis osalesid Eesti Rahvusringhäälingu juhatuse liige Tiina Kaalep, politoloog Iivi-Anna Masso ja ärikonsultant Raivo Vare.

TÜ eetikakeskuse avaldatud raamatud:

1. Kogumik **Keskkonnaeetika võtmetekste** (2008). Koostajad: Aire Vaher, Riste Keskspaik, Külli Keerus. Kirjastaja: Eesti Keele Sihtasutus.
2. Kogumik „**Mõtestatud Eesti – ühiseid väärtusi hoides**“ (2009). Koostaja: Margit Sutrop. Kirjastaja: Eesti Keele Sihtasutus.
3. Kogumik „**Rahvuslus ja patriotism: valik kaasaegseid filosoofilisi võtmetekste**” (2009). Koostaja: Eva Piirimäe. Kirjastaja: Eesti Keele Sihtasutus.
4. Kogumik „**Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti ja Soome koolis**” (2009). Koostajad: Margit Sutrop, Pille Valk ja Katrin Velbaum. Kirjastaja: Eesti Keele Sihtasutus.
5. Tõlkekogumik „**Väärtused, iseloom ja kool: väärtuskasvatuse lugemik**” (2009). Koostajad: Märt Pöder, Margit Sutrop ja Pille Valk. Kirjastaja: Eesti Keele Sihtasutus.

Ilmumas:

1. Kogumik „**Great Works of Ethics**“. Koostajad: Margit Sutrop, Kadri Simm. Ilmub 2010. aasta alguses.
2. Kogumik „**Eetilised valikud Jaan Krossi teostes**“. Koostajad: Margit Sutrop, Tiina Kirss. Ilmub 2010. aasta alguses.

Teaduslikud artiklid

1. Sutrop, M.; Pöder, M.; Valk, P. (2009). Pööre teadmistekeskselt koolilt väärtuskesksele koolile. Sissejuhatus. Väärtused, iseloom ja kool. Väärtuskasvatuse lugemik (7–21). Tartu: EKSA (Eesti Keele Sihtasutus).
2. Sutrop, M. (2009). Väärtused ja haridus ühiskondlikus kontekstis. In: *Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21.sajandi Eesti ja Soome koolis: Väärtused – valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti koolis; Tartu; 3.–4. detsember 2008. (Koost.) Sutrop, M.; Valk, P.; Velbaum, K.* Tartu: EKSA, 2009, 50–67.
3. Sutrop, M. (2009). The growing importance of ethics in the European Research Area: From moral philosophy towards integrated ethics. In: *ALLEA Biennial Yearbook 2008: ALLEA 2008.* ALLEA, 2009, x–x. [ilmumas].
4. Sutrop, M.; Valk, P.; Velbaum, K. (Koost.) (2009). Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti ja Soome koolis. EKSA.
5. Sutrop, M.; Pöder, M.; Valk, P. (2009). Väärtused, iseloom ja kool. Väärtuskasvatuse lugemik. Väärtused, iseloom ja kool. Väärtuskasvatuse lugemik (370). Tartu: Eesti Keele Sihtasutus.
6. Sutrop, M. (2009). Eessõna. *Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti ja Soome koolis.* Tartu: EKSA, 5–10.
7. Sutrop, M.; Simm, K (2008). Public and Private Interests in the Genomic Era: a Pluralist Approach. Gunning, J.; Holm, S. (Toim.). *Ethics, Law and Society.* Ashgate Publishing Ltd, 205–216.
8. Sutrop, M. (2008). Eessõna. *Mõtestatud Eesti – ühiseid väärtusi hoides* Tartu: EKSA, 5–8.
9. Sutrop, M. (2008). Eesti ühisväärtused: mis need on ja kuidas neid hoida? *Mõtestatud Eesti – ühiseid väärtusi hoides.* Tartu: EKSA, 17–30.
10. Sutrop, M. (2008). Was ist fiktionale Rede? Von der Sprechakttheorie zur Intentionalitätstheorie. Schildknecht, C.; Teichert, D.; van Zantwijk, T. (Toim.). *Genese und Geltung.* Deutschland: Mentis, 127–147.

11. Sutrop, M. (2008). Kas eesti rahvuslus on äraspidine? Kala, M. (Toim.). *Uued mütoloogiad: tänase Eesti enesekuvand ja koht Euroopas*. Eesti Päevaleht, 123–129.
12. Sutrop, M. (2008). Kas Eesti vajab Euroopa väärtusi? Kass, K.; Endre, S.; Parve, K.; Rosma, H. (Toim.). Eesti jätkusuutlikkus ja lõimumine. Metsaülikool Eestis 2005–2007. SE&JS, 30–46.
13. Sutrop, M. (2008). New Technologies and Ethics. In: HERA Conference 2007, New Technologies in Humanities Research.; Tallinn, 3 September 2007. (Toim.) Must, Ü.; Denton, M. Estonian Science Foundation, 41–49.

Ettekanded konverentsidel ja töökohtumistel

1. Margit Sutrop. Ettekanne konsulentide ühingule „Eetika ja väärtused ühiskondlikus kontekstis“. 21.02.2009.
2. Margit Sutrop. Ettekanne „Philosophy of Medicine/Medical Ethics – Where is Its Place?“ (koos dr Andres Soosaar’ega) NORDFORSK-i meditsiinifilosoofia ning meditsiinieetika konverentsil. Linköping, Rootsi 04.03.2009.
3. Margit Sutrop. Ettekanne „Public and Private Interests in the Genomic Era: a Pluralist Approach“ (koos dr Kadri Simm’iga) NORDFORSK-i meditsiinifilosoofia ning meditsiinieetika konverentsil. Linköping, Rootsi 05.03.2009.
4. Kristi Lõuk. Ettekanne „Ethics Committee of the Estonian E-Health Database“ NORDFORSK-i meditsiinifilosoofia ning meditsiinieetika konverentsil. Linköping, Rootsi 5.03.2009.
5. Margit Sutrop. Ettekanne „Väärtuste integreerimisest ainekavadesse“ tööseminaril Mart Reiniku Gümnaasiumis. Tartu, 19.03.2009.
6. Margit Sutrop. Ettekanne „Ist die Ostsee ein einheitlicher Raum der Werte?“ DAAD Workshop 2 “Gemeinsam Leben im Ostseeraum: Umwelt, Gesundheit, Identität”. Helsingi, 22.–24.05.2009.
7. Margit Sutrop. Herbert Quandt Förderprogramm – ein Schlüssel für viele Türen. 09.07.2009.
8. Kristi Lõuk. Ettekanne „To What Extent the Ethics Committee Can Protect the Privacy of the People Who Participate in the E-Health Database? The Case of Estonia“ 23ndal ESPMH konverentsil, European Society of Philosophy of Medicine and Health Care. Tübingeni Ülikool, 18–23.08.09.
9. Margit Sutrop. Ettekanne „Kas väärtusi saab kasvatada?“ seminaril „Noorsoo väärtus ja väärtused noorsöötöös“. Tartu, 28.08.2009.
10. Margit Sutrop ja Kristi Lõuk. Euroopa Nõukogu 7. raamprogrammi projekti TECHNOLIFE töökohtumine. Kopenhaagen, 9.–11.09.2009.
11. Kristi Lõuk. 7. raamprogrammi projekti „Ethicsweb: Interconnected European Information and Documentation System for Ethics and Science: European Ethics Documentation Centre“ projekti juhtkonna töökohtumine. Barcelona, 14.–16.09.2009.
12. Margit Sutrop. Ettekanne „Eesti ühiskonna väärtused ja eetilised valikud“ Eesti Teadusliku Seltsi (Rootsis) eetika-alasel sümpoosiumil. Stockholm, 18.09.2009.

13. Margit Sutrop. Sissejuhatav ettekanne Euroopa Nõukogu 7. raamprogrammi projekti RISE raames toimunud töökohtumisel „Biometrics and Data Protection“. India, New Delhi, 24.–25.09.2009.
14. Margit Sutrop. Ettekanne „Väärtuskasvatus õppeasutuses“ (koos dots Halliki Harro-Loit'i ja Nelli Jung'iga) koolide sisehindamise nõunike teabepäeval. Tartu, 08.10.2009.
15. Margit Sutrop. Ettekanne „Usaldus ja vastutus majanduse ja poliitika vahel“ Vabariigi Presidendi mõttekoja kärajal. Tallinn, 09.10.2009.
16. Margit Sutrop. Ettekanne „Eetika ja moraal. Väärtused ja väärtuskasvatus“ väärtusprogrammi nõukogu seminaril. Tartu, 12.10.2009.
17. Margit Sutrop. Ettekanne „Väärtuskasvatus õppeasutuses“ Tartu Kutsehariduskeskuse seminaril. Tartu, 26.10.09.
18. Margit Sutrop. Ettekanne „Väärtused ja väärtuskasvatus koolis“ väärtuskasvatuse koolitusseminaril. Tartu, 29.10.2009.
19. Margit Sutrop. Ettekanne „Õnn ja haridus“ konverentsil „Õnnestav õpetus“. Tartu, 31.10.2009.

Teadustööde kaitsmine ja väitekirjade juhendamine

Tööde juhendamine:

Doktoritööd:

Jaan Kangilaski, „Mõisteskeemid, tõlgitavus ja tõde“, juhendaja: prof. Margit Sutrop.

Maili Karindi, „Eesti eripedagoogide kutse-eetika teoorias ja praktikas“, juhendaja Dr. Kadri Simm.

Külli Keerus, „Kontraktualismi võimalused keskkonnaeetikas“ juhendajad prof. Olli Loukola (Helsingi Ülikool) ja prof. Margit Sutrop.

Aive Pevkur, „Elu lõpuga seotud filosoofilised probleemid meditsiinieetikas“, juhendaja: prof. Margit Sutrop.

4+2 magistritööd:

Katrin Laas, „Privaatsuse põhjendamine isikuidentiteedi haldamise tehnoloogiate näite põhjal“, juhendaja prof. Margit Sutrop.

Kristi Lõuk, „Privaatsus kui väärtus bioeetikas“, juhendaja prof. Margit Sutrop.

3+2 magistritööd:

Roope Rotko, „Kommunitaarne solidaarsuse käsitlus argumendina Rawlsi poliitilise liberalismi vastu“, juhendaja dr. Kadri Simm.

ÕPPETEGEVUS

Rahvusvaheline magistriprogramm praktilisest filosoofiast

TÜ eetikakeskus osaleb Balti Filosoofia Võrgustiku (Baltic Philosophy Network) ühise magistriprogrammi väljatöötamises. Magistriprogrammi „Practical Philosophy – Theories of Good Society” koordineerib Helsingi Ülikool. Projektis osalevad Tallinna Ülikooli Eesti Humanitaarinstituut, Läti Ülikooli praktilise filosoofia osakond, Vytautas Magnuse Ülikooli politoloogia ja diplomaatia kooli sotsiaalse ja poliitilise teooria osakond, Euroopa Humanitaarülikooli filosoofia üksus, Islandi Ülikooli filosoofia osakond ning Södertörni Ülikooli kolledži filosoofia üksus. Juunis 2009 valiti välja 3 esimest MA kandidaati Tartu Ülikoolist, kes koostöövõrgustiku programmis osalevad. Välja valitud üliõpilased on Jaana Tamm, Karel Pajus ja Priit Põhjala.

Kursused

2008/2009. õppeaastal on eetikakeskus organiseerinud ülikoolis kursusi nii üliõpilastele kui kraadiõppuritele.

Sügissemester 2008

FLFI.00.025 Autori- või probleemseminar II (3 EAP, teema eetiline relativism) Margit Sutrop

FLFI.00.016 Doktoriseminar (15 EAP) Margit Sutrop

Kevadsemester 2009

FLFI.02.003 Eetika alused (3 EAP) Margit Sutrop

FLFI.00.052 Teaduse eetika ja metodoloogia (6 EAP) Margit Sutrop, Rein Vihalemm

FLFI.02.081 Ärieetika (3 EAP) Margit Sutrop

FLFI.02.073 Praktiline filosoofia I: moraalifilosoofia (3 EAP) Kadri Simm

Sügissemester 2009

FLFI.00.024 Autori- või probleemseminar I (3 EAP, teema avalik huvi) Kadri Simm

FLFI.02.073 Praktiline filosoofia I: moraalifilosoofia (3 EAP) Kadri Simm

FLFI.00.081 Magistriseminar (9 EAP) Kadri Simm

FLFI.00.016 Doktoriseminar (15 EAP) Margit Sutrop

ÜHISKONNALE SUUNATUD TEGEVUS

Väärtuskasvatusega seonduv tegevus

26. septembril 2008 kuulutas haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas Estonia talveaias toimunud konverentsil „Ühiseid väärtusi hoides“ välja avaliku arutelu riikliku väärtusprogrammi „Eesti ühiskonna väärtusarendus 2009–2013“ kava üle. 2. märtsil 2009 kinnitati programm Haridus- ja Teadusministeeriumi käskkirjaga nr 156. Programmi täitmiseks vajalikud teadus- ja arendustööd tellitakse avaliku konkursi korras. Programmi rakendusüksusteks on TÜ eetikakeskus, TÜ haridusuuringute ja õppekavaarenduskeskus, Tallinna Ülikooli kasvatusteaduste instituudi eelkoolipedagoogika osakond ja Avatud Eesti Fond.

Väärtuskasvatuse metoodikate analüüs

2009. aasta mais viis TÜ eetikakeskus läbi väärtuskasvatuse metoodikate analüüsi, mille käigus uuriti, mida koolid väärtuskasvatuse vallas teevad. Info kogumiseks töötati läbi koolide veebilehed, analüüsiti anonüümseid väljavõtteid sisehindamise aruande alapunktist „Väärtused ja eetika“ ning saadeti kõikidele koolidele väärtuskasvatuse alane küsitlus, millele vastas 68 kooli. Selgus, et kõige enam abi väärtuskasvatuse tõhustamiseks vajatakse õpetajate koolitamisel. Vajatakse ka vastavaid õppematerjale ning koolitusi koolijuhtidele. Uuringu tulemused ja analüüsi leiade aadressilt <http://www.eetika.ee/578666>.

Väärtuskasvatuse enesehindangu mudeli alus

Väärtuskasvatuse hindamisaluste väljatöötamiseks moodustas TÜ eetikakeskus töögrupi, kus osalesid praktikud erinevatest koolidest üle kogu Eesti ja eksperdid TÜ-st, TLÜ-st, REKK-ist ja HTM-ist. 9. veebruaril 2009 ja 26. märtsil 2009 toimusid seminarid koolide väärtuskasvatuse hindamismudeli aluste väljatöötamiseks. Eesmärgiks on töötada välja väärtuskasvatuse hindamisjuhend, mida koolid saaksid kasutada oma väärtusalase tegevuse analüüsimiseks. Koolide enesehindangu mudeli alusega saab tutvuda eetikaveebis aadressil <http://www.eetika.ee/arendus>.

Väärtusarenduse koostöökonkurss

Riikliku programmi „Eesti ühiskonna väärtusarendus 2009–2013“ raames kuulutas TÜ eetikakeskus 27. augustil 2009 koostöös Avatud Eesti Fondiga välja konkursi koolide/lasteaedade ja kodanikuühenduste koostööprojektidele. Konkursi eesmärgiks on luua võimalused väärtuste märkamiseks ja nende üle arutlemiseks, edendada koolide ja kodanikuühenduste väärtusarendusalast koostööd ning leida uuenduslikke ideid ja koostöövorme nii õppe- kui koolinoorsootöös. Taotletava summa ülempiiriks oli 30 000.-. Konkursile laekus tähtajaks 67 projekti, millest 7 said toetust. Avalikkusele tutvustatakse kõiki huvitavaid projekte eetikaveebi vahendusel ja projektide

autoritele pakutakse võimalust teha koostööd paremate kogemuste levitamiseks väärtusprogrammi järgnevatel üritustel.

Töö üldhariduskoolide riikliku õppekavaga

Alates 2009. aasta algusest on eetikakeskuse üheks peamiseks tegevuseks lasteaedade ja koolide teadlikkuse tõstmine väärtuskasvatusest. TÜ eetikakeskus on 2009. aastal Haridus- ja Teadusministeeriumi koostööpartneriks üldhariduskoolide riikliku õppekava üldosa välja töötamisel. Eetikakeskuse rolliks on peamiselt alusväärtuste alapeatüki kirjutamine ja partnerite konsulteerimine sellega seonduvate osade välja töötamisel. Samuti osales eetikakeskus töös filosoofia gümnaasiumi ainekavadega.

2009. aasta esimeses pooles tegelesid TÜ eetikakeskuse töötajad aktiivselt põhikooli ainekavade tööversioonide analüüsiga ning väärtuste integreerimisega ainekavadesse. REKK-ile esitati 8 ainevaldkonna põhjalikud analüüsid ning ettepanekud, kuidas ainekavades väärtusi paremini esile tuua.

Konkursid

Riikliku programmi „Eesti ühiskonna väärtusarendus 2009–2013” ettevalmistavate tegevuste raames kuulutas TÜ eetikakeskus välja väärtuskasvatusalaste kaastööde konkursi, mille eesmärgiks oli koolides kasutatavate väärtuskasvatuse meetodite kaardistamine ja heade kogemuste tutvustamine. Konkursil auhinnati nelja tööd, mis on avaldatud kogumikus „Väärtused – valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti ja Soome koolis” (2009).

Riikliku programmi „Eesti ühiskonna väärtusarendus 2009–2013“ raames on eetikakeskus välja kuulutanud kolm väärtuskasvatuse alast konkurssi.

- 21. septembril 2009 oli lasteaedade/koolide ja kodanikeühenduste koostööprojektidele suunatud väärtusarenduse konkursi tähtaeg. Konkurs korraldati koos Avatud Eesti Fondiga.

- Konkurs koolidele „Väärtusarenduse valikud ja võimalused. Kooli eneseanalüüs”.

- Konkurs lasteaedadele „Väärtuskasvatus lasteaia: terviklik programm“.

Need kaks konkurssi on suunatud haridusasutuste väärtuskasvatuse tegevuse põhjalikule ja süstemaatilisele analüüsimisele ning heade praktikate kogumisele. Mõlema konkursi tähtaeg on 15.11.09.

Koolitused

- 4. septembril 2009 toimus raamatute „Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti ja Soome koolis” ning „Väärtused, iseloom ja kool: väärtuskasvatuse lugemik” esitluse raames väärtuskasvatuse meetodikate koolitus, kus tutvustati iseloomukasvatuse ja väärtuste selituse meetodeid. Arutluse all oli koolide headuse mõõtmine, õpetaja ja koolijuhi roll väärtuste elluviimisel ning väärtusi arvestav hindamismudel.

- 23. oktoobril 2009 toimus väärtuskasvatuse tervikliku programmi koolitus lasteaedadele, kus käsitleti lasteaia väärtuskasvatuse erinevaid aspekte. Lasteaedade suure huvi tõttu toimus 30. oktoobril korduskoolitus. Mõlemad koolitused toimusid koostöös Eralasteaiaga Naba.

- 30. oktoobril 2009 toimus väärtuskasvatuse eneseanalüüsi koolitus koolidele, kus tutvustati väärtuskasvatuse valikuid ja võimalusi erinevates koolides. Koolitajatena osalesid Tallinna Reaalkool, Kaagvere Erikool, Rocca al Mare Kool, Pärnu Kuninga Tänav Põhikool, Tartu Kivilinna Gümnaasium ja Tartu Katoliku Kool.

Väärtusarendust ning väärtuskasvatust puudutavaid materjale koondab eetikaveeb www.eetika.ee/arendus.

Eetikakeskuse kodulehe uuendus

Eetikakeskuse kodulehe menüül on uuenenud struktuur. Tulenevalt eetikakeskuse statuudist on eetikakeskuse eesmärkideks viia läbi eetikaalast interdistsiplinaarset uurimistööd, aidata kaasa eetika õpetamisele ülikoolis, tõsta ühiskonna informeeritust ja teadlikkust eetikaküsimustest ning kaasata laia avalikkust väärtuste ning normide alasesse diskussiooni. Lähtuvalt eetikakeskuse kolmest peamisest tegevusalast – teadustegevus, õppetegevus ja avalikkusele suunatud tegevus – on eetikakeskuse kodulehekülje struktuur alates 2009. aasta sügisest ümber organiseeritud – iga alamjaotus koondab enda alla infot seda ala puudutavate tegevuste ja ürituste kohta. Samuti on uudistel eraldi kategooriad: eetikakeskuse teated, mis kajastavad administratiiv uudiseid; raamatukogu teated, mis kajastavad infot uute raamatute ning lahtioleku aegade kohta; ja uudised, mis kajastavad kõiki teisi teemasid, näiteks infot ürituste kohta.

Eetikaveeb

2008. aasta sügisel sai veebi lisatud **küsitlus**, et välja selgitada, kes on eetikaveebi peamised külastajad. Küsimustik koosneb neljast küsimusest, mille eesmärk on välja selgitada veebikülastajate vanus, sugu, nende tegutsemisvaldkond ning infokanal, mille vahendusel nad eetikaveebist kuulsid. Küsitluse põhjal võib väita, et veebikülastajate hulgas kõige enam õpilasi, üliõpilasi, õpetajaid ning ametnikke. Vastanute vanus on vahemikus 18–69. Info eetikaveebist on nendeni jõudnud koolist/ülikoolist, meediast või eetikakeskuse korraldatud üritustelt.

2008. aasta sügisel lisati kuumade teemade rubriigile eesmärgikirjeldus. Kirjeldus on järgmine: *Kuumade teemade rubriigis toob eetikaveebi toimetus välja ühiskonnas aktuaalsete teemade eetilised probleemid. Olete oodatud oma arvamust avaldama.* Lisandus tehti selleks, et määratleda täpsemalt lugude funktsioon. Endiste anonüümsete lugude asemel on kuumad teemad nüüd autoriseeritud. Lugusid kirjutab eetikaveebi toimetus. Kuumadele teemadele kirjutatud kommentaaride arv on jõudsalt kasvanud.

Eetikakeskus määras veebile **toimetajad**, kelle hulka kuuluvad järgmised eetikakeskuse töötajad: Laura Lilles, Kadri Lutt, Triin Pisuke, Aire Vaher, Triin Paaver ja Kristi Lõuk. Toimetajate ülesandeks on veebi arendamisega tegelemine, kuumade teemade kirjutamine ning rubriigi „Mina arvan“ lugude toimetamine.

Eetikakeskuse töötajad otsustasid lisada uue rubriigi „**Mina arvan**”. Rubriigi eesmärk on pakkuda veebi külastajatele võimalust arutleda olulistel eetikat puudutavatel teemadel. Oodatud on lood, mis kätkevad endas eetilist probleemi, dilemmat või väärtuskonflikti. Saadetud lood lähevad üle vaatamiseks eetikaveebi toimetusele, kellel on õigus lugusid korrigeerida ja need eetikaveebi lisada.

Eetikaveebi üheks olulisemaks osaks on **väärtusarenduse rubriik**, mida on väärtuskasvatuse materjalidega pidevalt täiendatud. Väärtusarenduse rubriigis on kättesaadav riikliku väärtusarendusprogrammi „Eesti ühiskonna väärtusarendus: 2009–2013” programmi tekst ning arutelu. Võimalik on tutvuda väärtustealase kirjanduse, uuringute, ettekannete ning institutsioonidega ja ka meediaringvaatega, mis annab ülevaate väärtuste teemadel kirjutatud artiklitest Eestis aastatel 2006 ja 2007. Lisaks on väärtusarenduse all konkursside ja koolituste osa, kust saab infot riikliku väärtusprogrammi raames korraldatud projektikonkursside ning koolidele ja lasteaedadele suunatud koolituste kohta.

Hariduse ja eetika rubriigis moraalikasvatuse all on kättesaadavad TÜ eetikakeskuse töötajate poolt koostatud väärtuste põhised näitejuhtumid ainetundides kasutamiseks. Eetikaveebis väljaannete all on kättesaadavad kõik Ööülikooli saatesarja „Õnne õpituba” raames salvestatud saated.

Alates 2009. aasta novembrist on eetikaveebis kalender, mis kajastab Eestis toimuvaid väärtusi ning eetikat puudutavaid seminare, konverentse jt üritusi.

Õnne õpituba

Detsembris 2008 lõppes TÜ eetikakeskuse ja Eesti Rahvusringhäälingu ühisprojekt „Väärtusi käsitlevate saadete plokk Eesti Raadio Ööülikooli raames”, kus õnne teemal võtsid sõna tuntud eesti mõtlejad, teadlased ja kunstnikud. Projekti raames toimus seitse saadet, mida on võimalik kuulata eetikaveebis www.eetika.ee ja Ööülikooli kodulehel www.ylikool.ee. Saadetes arutlesid õnne teemadel Mare Taagepera, Tõnu Viik, Doris Kareva, Peeter Linnap, Robert Jürjendal, Ülo Vooglaid ning Margit Sutrop.

Presidendi kirjatalgud 2009

27. veebruaril 2009 kuulutas president Toomas Hendrik Ilves Eesti Kirjandusmuuseumis välja kooliõpilaste ja tudengite kirjatalgud, mis on jätkuks 2007. aastal toimunud esseevõistlusele „Millises Eestis ma tahan elada?”. President kutsus noori loovalt mõtisklema Eesti ees avanevate uute võimaluste üle ja pakkuma omalt poolt välja lahendusi, kuidas Eestit kriisist välja aidata. Kirjatalgute võitjad kuulutati välja ning auhinnati Vabariigi Presidendi Mõttekoja istungil 28. aprillil 2009. Põhikooli osas tuli võitjaks Heleene Tambet Viljandi Maagümnaasiumist, gümnaasiumi osas Merle Purre Tallinna 32. Keskkoolist ning ülikooli osas Kaisa Kulasalu Tartu Ülikoolist. Esseedest kumas läbi püüd positiivsuse ning õnnelikkuse poole. Väljavõtteid parimatest töödest on võimalik lugeda eetikaveebist aadressil <http://www.eetika.ee/562443>.

Kooliõpilastele suunatud üritused

Eetikakeskus aitas läbi viia õpilaste vabariiklikku **filosoofiaolümpiaadi**, mis toimus 2.–5. aprillil 2009 Tartus.

KIRJANDUSE KOMPLEKTEERIMINE

Raamatukogu

Jätkus eetikakeskuse raamatukogu täiendamine. Koos filosoofia osakonna teostega on raamatukogus hetkel ca 5700 teavikut, mis on kantud ka Eesti raamatukogude elektroonilisse kataloogi ESTER. Põhirõhk on õppe- ja teadustegevuseks vajalikul kirjandusel. Raamatukogu komplekteerimisel on kaasa aidanud mitmete teaduskondade spetsialistid (filosoofiateaduskond, sotsiaalteaduskond jm). Jätkub ka ajakirjade tellimine, tellitud on näiteks ajakirjad Bioethics, Hastings Center Report, Journal of Mass Media Ethics, Science and Engineering Ethics, Environmental Ethics ja Journal of Medical Ethics.

TÖÖTAJAD

Prof Margit Sutrop on eetikakeskuse juhataja alates selle loomisest 2001. aastal. Eetikakeskuse ülesehitamine on olnud tema südameasjaks alates Tartu Ülikooli naasmisest 2000. aasta septembrist, kui ta valiti praktilise filosoofia korraliseks professoriks. Uurimisteemad: vara-uusaegne ja kaasaegne moraalifilosoofia ning bioetika.

Triin Paaver töötab eetikakeskuse koordinaatorina alates 2006. aasta maist. Triinu tööülesannete hulka kuulub eetikakeskuse igapäevaelu korraldamine ja arvepidamine ning prof Sutropi igakülgne assisteerimine. Triin lõpetas Tartu Ülikooli semiootika ja kulturoloogia eriala 2006. aastal (4+2).

Kristi Lõuk töötab eetikakeskuses 2003. aasta veebruarist. 2006. aasta augustist on Kristi eetikakeskuse projektijuht. Kristi on lõpetanud Tartu Ülikooli bakalaureuseõppe filosoofia erialal 2002. aastal. Lõpetamist ootab teadusmagistritöö praktilises filosoofias TÜ filosoofia osakonna juures. Alates jaanuarist 2007 on Kristi TÜ inimuuringu eetika komitee liige ja alates märtsist 2008 on ta Eesti Bioetika Nõukogu liige ja sekretär.

Aire Vaher töötab eetikakeskuses alates 2003. a oktoobrist. Tema põhilisteks ülesanneteks on küllastajate teenindamine raamatukogus, raamatuandmete sissekandmine üle-eestilisse elektronkataloogi ESTER, elektroonilise laenutamise sisseviimine raamatukogus, filosoofia ja eetika õpetamise arendamine gümnaasiumiastmes ning keskuse töötajate igakülgne abistamine. Ta lõpetas filosoofia eriala (2004) ning alates 2007. a omab filosoofia õpetaja kutset.

Triin Pisuke töötab eetikakeskuse projektijuhina alates 2008. aasta juulist. Tema tööülesanneteks on erinevate eetikakeskuse projektide koordineerimine ja läbi viimine, konverentside ja õpitubade korraldamine ja eetikaveebi arendamine. Triin lõpetas 2008.

aasta kevadel Tartu Ülikooli bakalaureuseõppe inglise keele ja kirjanduse erialal ning õpib praegu magistratuuris samal erialal.

Nelli Jung töötab eetikakeskuses projektijuhina alates 2009. aasta jaanuarist. Tema tööülesanneteks on erinevate väärtusarendusalaste projektide koordineerimine ja läbi viimine ning eetikaveebi arendamine. Nelli on lõpetanud Tartu Ülikooli magistriõppe (4+2) filosoofia erialal 2009. aastal.

Kadri Lutt töötab eetikakeskuse referendina alates 2006. aasta augustist. Tema peamisteks tööülesanneteks on eetikakeskuse raamatukogu töö korraldamine ja raamatukogu komplekteerimine. Kadri on lõpetanud Tartu Ülikooli bakalaureuseõppe filosoofia erialal 2006. aastal ning kirjajaliku tõlke magistriõppe 2008. aastal.

Laura Lilles töötab eetikakeskuse referendina alates 2006. aasta septembrist. Tema tööülesanded on eetikaalase veebilehe komplekteerimine, raamatukogu töö korraldamine ning osalemine eetikakeskuse ürituste ettevalmistamisel. Laura on lõpetanud TÜ usuteaduskonna 2004. aastal (BA) ja õpib edasi magistrantuuris.

Mari-Liis Tina töötab eetikakeskuses referendina alates 2006. aasta märtsist. Mari-Liisi tööülesanneteks on eetikakeskuse raamatukogu töö korraldamine ja arendamine, teadusteema täitmiseks vajaliku materjali koostamine, osalemine eetikakeskuse projektide ja ürituste ettevalmistamisel ja läbiviimisel ning muud jooksvad ülesanded. Mari-Liis on kirjanduse ja rahvaluule kolmanda kursuse üliõpilane.

Mats Volberg töötab eetikakeskuse referendina alates 2007. aasta maist. Tema tööülesanded on eetikakeskuse ja filosoofia osakonna veebilehtede haldamine, raamatukogu töö korraldamine ning osalemine eetikakeskuse ürituste ettevalmistamisel. Lisaks on ta *Studia Philosophica Estonica* tehniline toimetaja. Mats lõpetas 2008. aastal Tartu Ülikooli bakalaureuseõppe filosoofia erialal ning õpib edasi magistriõppes.